

قطعه‌نامه مجمع عمومی ملل متحد در مورد شکنجه و سایر رفتارها یا مجازات‌های بی‌رحمانه،

غیرانسانی یا تحقیرآمیز

مصوب ۲۰ نوامبر ۲۰۲۵

امور پژوهشی، آموزشی و ترویجی کمیسیون حقوق بشر اسلامی ایران

پاییز ۱۴۰۴

اشاره:

چندین دهه است که در سطح جهانی برای ریشه کن سازی شکنجه، انواع قاعده گذارهای حقوقی جریان دارد. از ذکر ممنوعیت شکنجه در تمامی اسناد حقوق بشر دوستانه (چون کنوانسیون های ژنو) و موازین عام حقوق بشری اعم از اعلامیه جهانی حقوق بشر یا میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی تا تدوین کنوانسیون خاص برای منع شکنجه، از ایجاد گزارشگر ویژه منع شکنجه در کمیسیون حقوق بشر (نهاد مقابل شورای حقوق بشر سازمان ملل) تا تدوین پروتکل الحاقی به کنوانسیون منع شکنجه، از تدوین اسناد متعدد اصول بازجویی و تحقیقات و نظارت بر زندانها و بازداشتگاهها با هدف پیشگیری از شکنجه تا ایجاد صندوق سازمان ملل برای حمایت از قربانیان شکنجه، از تدوین اسناد منطقه ای در زمینه منع شکنجه و ایجاد سازوکارهای نظارتی خاص برای پیشگیری از شکنجه تا قوانین ومقررات خاص در سطوح ملی کشورها با هدف مبارزه با شکنجه، مجازات شکنجه گران و حمایت از قربانیان . همه این فعالیت های حقوقی موجب نشده اند که هر ساله با مصادیق گسترده شکنجه وسو رفتار در سطح جهانی مواجه نباشیم . همین امر موجب شده که این موضوع هم چنان یک مسئله دارای اولویت در سراسر دنیا برای فعالان پیشبرد حقوق انسانی محسوب شود.

در تلاشهای انجام شده یا جاری، عمدتاً به جهات حقوقی و قانونی یا نظارتی توجه میشود اما جنبه های تربیتی، فرهنگی و اعتقادی، روان شناختی یا عصب شناختی این پدیده کمتر مورد تامل قرار می گیرد. اینکه مامور اجرای قانون در مواردی از مدار رفتار انسانی خارج میشود و با فرد پیش روی خود اعم از متهم یا محکوم در شرایط عادی کشور یا در وضعیت های بحرانی برخورد خشن و غیر انسانی می کند و اقدام او از سوی قاضی رسیدگی کننده به پرونده فرد قربانی نادیده گرفته شده یا حتی به عنوان انجام درست وظیفه توسط مامور، تشویق - ولو غیر علنی - را در پی دارد و فراتر از این دو مقام، بسیاری از حکمرانان یا سایر شخصیت های ذینفوذ یک کشور این قبیل امور برایشان تکان دهنده تلقی نمیشود و حاضرند برای خیلی مسائل کم اهمیت تر واکنش نشان داده اما این موارد را خیلی جدی نگیرند، بدون زمینه های روانی، فرهنگی و تربیتی و عصب شناختی وساختارهای اثرگذار مربوطه به خوبی قابل فهم نیست. اگر به دقت بررسی شود که نظام آموزشی فرد از کودکی تا بزرگسالی چه نقشی در گرایش او به خشونت ورزی چه در مقام یک مامور شکنجه گر یا فردی خشن در خانواده یا جامعه داشته قطعاً مستندات و شواهد متقنی خواهیم یافت که نقش نظام آموزشی و شرایط تربیتی بسیار تعیین کننده است . توجه به این جهات در سطح جهانی روز به روز رشد پیدا میکند تا خلاها و کاستی ها در تلاشها برای مبارزه با شکنجه سریعتر مرتفع شوند. قطعنامه حاضر که به تازگی در کمیته سوم مجمع عمومی ملل متحد تصویب شده (با ۱۶۹ رای موافق، ۳ رای مخالف و ۴ رای ممتنع) مخاطب را با مجموعه دغدغه ها و پیشنهادات کشورها در حوزه مبارز با شکنجه آشنا می سازد و نشان می دهد که مجموعه هم اندیشی و همفکری دولتها در این زمینه از چه وزن محتوایی و کیفیتی برخوردار

است. آیا با مجموعه این توصیه ها و تاکیدات، جامعه جهانی در مسیر مبارزه با شکنجه گام هایی جدی رو به جلو
برخواهد داشت؟ یا هم چنان تراکم قاعده گذاریهای حقوقی و قانونی و ایجاد سازوکارهای متعدد ملی یا بین المللی
ادامه می یابد اما عملکردها در مناطق مختلف جهان بهبود جدی را نشان نمی دهد.

امید است برگردان فارسی این سند بین المللی، موجبات ارتقای آگاهی های مخاطبان فارسی زبان در مقوله مبارزه با
شکنجه را فراهم سازد و همه تلاش کنیم تا این پدیده ضد انسانی و ویرانگر از جامعه بشری رخت بربندد.

امور پژوهشی، آموزشی و ترویجی کمیسیون حقوق بشر اسلامی ایران

آذر ماه ۱۴۰۴

♦ نویسنده: کمیته سوم مجمع عمومی مل متحد، اجلاس سالانه هشتادم مجمع عمومی، پائیز ۱۴۰۴ / ۲۰۲۵

♦ متصدی روند برگردان انگلیسی به فارسی: حسین رنجبر، دانش پژوه کارشناسی ارشد رشته حقوق بشر دانشگاه
تهران وهمیار کمیسیون / ویرایش و نهایی سازی متن در امور پژوهشی کمیسیون حقوق بشر اسلامی ایران، آذر ماه
۱۴۰۴

♦ شناسه متن: ۰۴/۳/۳۰۷

هر گونه نقل مطالب گزارش حاضر یا باز نشر جزئی یا کلی آن با ذکر ماخذ و رعایت استناد به امور پژوهشی
کمیسیون حقوق بشر اسلامی ایران، مجاز است.

قطعه‌نامه مجمع عمومی ملل متحد در مورد شکنجه و سایر رفتارها یا مجازات‌های بی‌رحمانه،
غیرانسانی یا تحقیرآمیز

A/C.۳/۸۰/L.۴۹/Rev.۱

کمیته سوم مجمع عمومی سازمان ملل متحد

اجلاس هشادم [سالانه مجمع عمومی]

دستور کار بند ۷۱ (a):

ترویج و حمایت از حقوق بشر: اجرای اسناد حقوق بشری

کشورهای ارائه کننده پیش نویس قطعه‌نامه: آندورا، ارمنستان، اتریش، بوسنی و هرزگوین، برزیل، کانادا، کلمبیا، کرواسی، قبرس، چک، دانمارک، استونی، فنلاند، فرانسه، گرجستان، آلمان، هندوراس، ایسلند، ایرلند، ایتالیا، لتونی، لیختن‌اشتاین، لیتوانی، لوکزامبورگ، مالت، مکزیک، موناکو، مونته‌نگرو، مراکش، هلند، مقدونیه شمالی، نروژ، پاناما، پرو، لهستان، پرتغال، جمهوری کره، جمهوری مولداوی، رومانی، سیرالئون، اسلواکی، اسلوونی، اسپانیا، سوئد، سوئیس، اوکراین و پادشاهی متحد بریتانیای کبیر و ایرلند شمالی

[متن قطعه‌نامه:]

مجمع عمومی،

با تأکید مجدد بر قطعه‌نامه‌های پیشین خود در خصوص شکنجه و سایر رفتارها یا مجازات‌های بی‌رحمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز و همچنین با تأکید مجدد بر این اصل که هیچ‌کس نباید مورد شکنجه یا سایر رفتارها یا مجازات‌های بی‌رحمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز قرار گیرد.

با یادآوری این نکته که رهایی از شکنجه و سایر رفتارها یا مجازات‌های بی‌رحمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز، حقی غیرقابل تعلیق و انحراف^۱ در حقوق بین‌الملل، از جمله حقوق بین‌الملل بشر و حقوق بین‌الملل بشردوستانه، محسوب می‌شود که باید تحت هر شرایطی، از جمله در زمان مخاصمات مسلحانه بین‌المللی و غیر بین‌المللی یا آشوب‌ها و تنش‌های داخلی یا هر وضعیت اضطراری عمومی دیگر، محترم شمرده و مورد حمایت قرار گیرد؛

^۱ . Non-derogable right

با یادآوری این که ممنوعیت مطلق شکنجه و سایر رفتارها یا مجازات‌های بی‌رحمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز در اسناد بین‌المللی مربوطه مورد تأیید قرار گرفته است و این که تضمین‌های قانونی و آیین دادرسی علیه چنین اعمالی نباید مشمول اقداماتی شود که این حق را دور بزنند؛

با یادآوری این نکته که ممنوعیت شکنجه یک قاعده آمره^۲ حقوق بین‌الملل بدون محدودیت سرزمینی است و این که محاکم بین‌المللی، منطقه‌ای و داخلی ممنوعیت رفتارها یا مجازات‌های بی‌رحمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز را به عنوان حقوق بین‌الملل عرفی به رسمیت شناخته‌اند؛

با تأکید مضاعف بر تعریف شکنجه مندرج در ماده ۱ کنوانسیون منع شکنجه و سایر رفتارها یا مجازات‌های بی‌رحمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز^۳ و تعهد دولت‌ها به پایبندی دقیق به تعریف شکنجه مندرج در ماده ۱، بدون خدشه به هر سند بین‌المللی یا قانون ملی که ممکن است مشمول مقرراتی با دامنه گسترده‌تر [تعریف شکنجه] باشد، و با تأکید بر اهمیت تفسیر و اجرای صحیح تعهدات دولت‌ها در خصوص شکنجه و سایر رفتارها یا مجازات‌های بی‌رحمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز؛

با یادآوری خاص ماده ۲ کنوانسیون منع شکنجه و سایر رفتارها یا مجازات‌های بی‌رحمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز، که بر اساس آن هر دولت عضو باید اقدامات مؤثر قانونگذاری، اداری، قضایی یا سایر اقدامات لازم را برای جلوگیری از اعمال شکنجه در هر قلمرو تحت صلاحیت خود اتخاذ نماید؛

با یادآوری تعهد دولت‌ها به تحقیق و تعقیب تمامی [موارد] اعمال شکنجه مطابق با قواعد حقوق بین‌الملل؛ با اذعان به این که دولت‌ها باید حقوق اشخاصی را که با اتهامات کیفری یا اجرای مجازات مواجه هستند، از جمله مجازات اعدام و حبس ابد بدون امکان آزادی مشروط، و همچنین سایر اشخاص ذی‌ربط را مطابق با تعهدات بین‌المللی خود مورد حمایت قرار دهند؛

با عنایت به این نکته که بر اساس کنوانسیون‌های ژنو ۱۹۴۹،^۴ شکنجه یا رفتار غیرانسانی، نقض فاحش محسوب می‌شود و این که بر اساس اساسنامه دادگاه بین‌المللی برای رسیدگی به اشخاص مسئول نقض‌های جدی حقوق بین‌الملل بشردوستانه ارتكابی در قلمرو یوگسلاوی سابق از سال ۱۹۹۱، اساسنامه دادگاه کیفری بین‌المللی برای رسیدگی به اشخاص مسئول نسل‌کشی و سایر نقض‌های جدی حقوق بین‌الملل بشردوستانه ارتكابی در قلمرو رواندا و شهروندان رواندایی مسئول نسل‌کشی و سایر چنین نقض‌ها در قلمرو کشورهای همسایه بین ۱ ژانویه تا ۳۱ دسامبر

^۲ . Peremptory norm

در توضیح عنوان یاد شده برخی منابع تخصصی گفته اند:

A peremptory norm (also called jus cogens) is a fundamental principle of international law that is accepted by the international community of states as a norm from which no derogation is permitted.

^۳ United Nations, *Treaty Series*, vol. 1465, No. 24841.

^۴ Ibid., vol. 75, Nos. 970–973.

۱۹۹۴، و اساسنامه رم دیوان کیفری بین‌المللی،^۵ اعمال شکنجه می‌تواند جنایت علیه بشریت تلقی گردد و هنگامی که در وضعیت مخاصمات مسلحانه ارتکاب یابد، جنایت جنگی محسوب شود؛

با اذعان به اهمیت اجرای کنوانسیون بین‌المللی حمایت از تمامی اشخاص در برابر ناپدیدسازی اجباری،^۶ که سهمی چشمگیر در پیشگیری و منع شکنجه دارد، از جمله از طریق ممنوعیت مکان‌های مخفی برای بازداشت و تقویت تضمین‌های قانونی و آیین دادرسی برای اشخاص محروم از آزادی، و همچنین با اذعان به اهمیت اجرای کنوانسیون بین‌المللی منع گروگان‌گیری،^۷ برای پیشگیری از شکنجه و سایر رفتارها یا مجازات‌های بی‌رحمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز، و با تشویق کردن همه دولت‌هایی که تاکنون چنین نکرده‌اند به بررسی امضا، تصویب یا الحاق به کنوانسیون؛

با تاکید موکد بر این که اشاعه فساد، از جمله در ضابطان قضایی و سیستم‌های قضایی، می‌تواند تأثیر منفی در مقابله با شکنجه و سایر رفتارها یا مجازات‌های بی‌رحمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز داشته باشد، از جمله از طریق سست کردن تضمین‌های اساسی و جلوگیری از آن که قربانیان شکنجه و سایر رفتارها یا مجازات‌های بی‌رحمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز بتوانند به‌طور مؤثر از طریق سیستم قضایی به عدالت، جبران خسارت و غرامت دست یابند؛

با اذعان به این که پلیس و سایر ضابطان قضایی نقش حیاتی در حمایت از حق حیات، آزادی و امنیت اشخاص ایفا می‌کنند و در خدمت جامعه بوده و تمامی اشخاص را در برابر اعمال شکنجه و سایر رفتارها یا مجازات‌های بی‌رحمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز مورد حمایت قرار می‌دهند، و این که ضابطان قضایی در انجام وظایف خود ملزم به احترام و حمایت از حقوق بشر تمامی اشخاص هستند، و در این زمینه با اذعان به اهمیت تحقیقات فوری و بی‌طرفانه و همچنین به کارگیری شیوه‌های بازجویی غیرقهرآمیز و اجرای تضمین‌های قانونی مرتبط برای جلوگیری از شکنجه و به‌طور مؤثر دستیابی به اطلاعات دقیق و قابل اتکا؛

همچنین با اذعان به این که اجرای مؤثر ممنوعیت مطلق شکنجه و سایر رفتارها یا مجازات‌های بی‌رحمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز، به خودی خود، جوامع صلح‌آمیز و فراگیر را برای توسعه پایدار ارتقاء می‌دهد، به دسترسی همگان به عدالت کمک می‌کند، نهادهای مؤثر، پاسخگو و فراگیر را در تمامی سطوح ایجاد می‌نماید و در دستیابی به اهداف توسعه پایدار سهیم است؛^۸

با ستایش تلاش‌های مستمر قربانیان و بازماندگان، سازمان‌های جامعه مدنی، از جمله سازمان‌های غیردولتی، همچنین نهادهای ملی حقوق بشر و سازوکارهای ملی پیشگیرانه، و شبکه گسترده مراکز توان‌بخشی قربانیان و بازماندگان شکنجه، برای پیشگیری و مقابله با شکنجه، کاهش رنج قربانیان و بازماندگان شکنجه و بازاجتماعی کردن آنان؛

^۵ Ibid., vol. 2187, No. 38544.

^۶ Ibid., vol. 2716, No. 48088.

^۷ Ibid., vol. 1316, No. 21931.

^۸ See resolution 70/1.

و با نگرانی عمیق از اینکه اعمالی که می‌توانند معادل شکنجه و سایر رفتارها یا مجازات‌های ظالمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز باشند، از جمله اعمالی که علیه افرادی که از حق آزادی تجمع و تشکل مسالمت‌آمیز و آزادی بیان خود استفاده می‌کنند، انجام می‌شود، در تمام مناطق جهان، چه در زمان صلح و چه در زمان مخاصمات مسلحانه، همچنان ادامه دارد؛

۱. محکوم می‌کند کلیه اشکال شکنجه و سایر رفتارها یا مجازات‌های بی‌رحمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز، از جمله از طریق ارباب، که در هر زمان و در هر مکان ممنوع بوده و خواهد بود و بنابراین هرگز نمی‌تواند توجیه شود، و از تمامی دولت‌ها می‌خواهد ممنوعیت مطلق و غیرقابل تعلیق و انحراف شکنجه و سایر رفتارها یا مجازات‌های بی‌رحمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز را به‌طور کامل اجرا نمایند؛

۲. همچنین هرگونه اقدام یا تلاش از سوی دولت‌ها یا مقامات دولتی برای قانونی‌سازی، تحریک، صدور مجوز، رضایت یا چشم‌پوشی از [موارد] شکنجه و سایر رفتارها یا مجازات‌های بی‌رحمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز را تحت هر شرایطی، از جمله به دلایل امنیت ملی و مبارزه با تروریسم یا از طریق تصمیمات قضایی، محکوم می‌کند و به دولت‌ها اکیداً توصیه می‌کند که از پاسخگویی مسئولان همه این اقدامات، اطمینان حاصل کنند.

۳. تأکید می‌کند که دولت‌ها نباید کارکنان را به دلیل عدم اطاعت از دستورهایی که منجر به ارتکاب یا پنهان‌سازی اعمالی چون شکنجه یا سایر رفتارها یا مجازات‌های بی‌رحمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز می‌شود، مجازات کنند و نباید اجازه دهند که در مواردی که چنین دستورهایی اجرا شده است، از تمسک به مسئولیت مقام مافوق به عنوان دفاع کیفری استفاده شود.

۴. تأکید می‌کند که عمل شکنجه یا رفتارهای غیرانسانی، نقض فاحش کنوانسیون‌های ژنو ۱۹۴۹ محسوب می‌شود، و اینکه عمل شکنجه و رفتارهای بی‌رحمانه در مخاصمات مسلحانه نقض جدی حقوق بین‌الملل بشردوستانه بوده و جنایت جنگی به شمار می‌آید، و اینکه عمل شکنجه می‌تواند جنایت علیه بشریت تلقی شود و مرتکبان تمامی اعمال شکنجه باید تحت تعقیب قانونی و مجازات قرار گیرند؛ و در این زمینه تلاش‌های دیوان کیفری بین‌المللی را برای پایان دادن به مصنوعیت از مجازات، از طریق تضمین پاسخگویی و مجازات مرتکبان چنین اعمالی مطابق اساسنامه رم و با در نظر گرفتن اصل صلاحیت تکمیلی آن یادآور می‌شود و دولت‌هایی را که تاکنون چنین نکرده‌اند تشویق می‌کند تا الحاق یا تصویب اساسنامه رم را مورد توجه قرار دهند؛

۵. همچنین تأکید می‌کند که دولت‌ها باید اقدامات مستمر، قاطعانه و مؤثر برای پیشگیری و مقابله با تمامی اعمال شکنجه و سایر رفتارها یا مجازات‌های بی‌رحمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز به عمل آورند؛ و تمامی اعمال شکنجه باید در قوانین کیفری داخلی به عنوان جرم شناخته شده و با مجازات‌های مناسب که با توجه به ماهیت جدی آن‌ها تعیین

می‌شود، قابل مجازات باشد؛ و از دولت‌ها می‌خواهد که در قوانین داخلی خود، اعمالی را که رفتار یا مجازات بی‌رحمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز محسوب می‌شود، ممنوع کنند؛

۶. اذعان میدارد که خشونت جنسی مرتبط با مخاصمات مسلحانه می‌تواند به‌عنوان شکنجه تلقی شود، و دولت‌ها را تشویق می‌کند تا اقدامات مؤثر تقنینی، اداری، قضایی و سایر اقدامات را برای پیشگیری و پاسخ به چنین اعمالی اتخاذ کنند؛ و از تمامی دولت‌ها می‌خواهد که احترام به ممنوعیت‌های خشونت جنسی و شکنجه در طول مخاصمات مسلحانه را تضمین نمایند؛

۷. تأکید می‌کند که دولت‌ها باید تضمین کنند هیچ‌گونه اظهارات یا ادله‌ای که احراز گردیده در نتیجه شکنجه به دست آمده است، در هیچ رسیدگی قضایی به‌عنوان مدرک معتبر^۹ مورد استناد قرار نگیرد، مگر علیه فردی که به شکنجه متهم است و صرفاً به‌عنوان مدرکی مبنی بر اینکه آن اظهارات یا ادله از طریق شکنجه به دست آمده است؛ دولت‌ها را ترغیب می‌کند که این ممنوعیت را به اظهارات یا ادله‌ای که در نتیجه رفتار یا مجازات بی‌رحمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز به دست آمده‌اند نیز گسترش دهند؛ و اذعان می‌دارد که [به طور کلی پایبندی به] وجود [دلائل کافی برای] تأیید [اعتبار هر گونه] اظهارات، از جمله اعترافات، که در هر رسیدگی قضایی به‌عنوان مدرک مورد استفاده قرار می‌گیرند، یکی از تضمین‌ها برای پیشگیری از شکنجه و سایر رفتارها یا مجازات‌های بی‌رحمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز محسوب می‌شود؛

۸. دولت‌ها را ترغیب می‌کند که هیچ فردی را اخراج، بازگردان (به طور اجباری)، استرداد یا به هر طریق دیگری به کشوری منتقل نکنند که دلائل قابل توجهی برای باور به این وجود دارد که آن فرد در معرض خطر شکنجه قرار خواهد گرفت؛ بر اهمیت تضمین‌های مؤثر قانونی و مبتنی بر آیین دادرسی در این زمینه تأکید می‌کند؛ و اذعان می‌دارد که تضمین‌های دیپلماتیک، در صورت ارائه، دولت‌ها را از تعهداتشان تحت حقوق بین‌الملل بشر، حقوق بشردوستانه و حقوق پناهندگان، به‌ویژه اصل عدم بازگردانی اجباری، معاف نمی‌کند؛

۹. یادآور می‌شود به‌منظور تعیین اینکه آیا دلائل متقنی برای باور به این وجود دارد که فردی در معرض خطر شکنجه قرار خواهد گرفت، مقامات صالح باید تمامی ملاحظات مرتبط را در نظر بگیرند؛ از جمله، در صورت لزوم، وجود الگوی مستمر نقض‌های شدید، آشکار یا گسترده حقوق بشر در کشور مربوطه؛

۱۰. از دولت‌ها می‌خواهد که عملیات کنترل مرزی و مراکز پذیرش [عبور و مرور از مرز]، کاملاً با تعهدات و الزامات بین‌المللی حقوق بشر، از جمله ممنوعیت شکنجه و سایر رفتارها یا مجازات‌های بی‌رحمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز، مطابقت داشته باشد؛

^۹. Evidence

۱۱. از تمامی دولت‌ها می‌خواهد که اقدامات مؤثر را برای پیشگیری از شکنجه و سایر رفتارها یا مجازات‌های بی‌رحمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز اتخاذ و اجرا کنند؛ به‌ویژه در زمینه استفاده از زور توسط ضابطان قضایی و در بازداشتگاه‌ها و سایر مکان‌هایی که افراد از آزادی محروم می‌شوند، از جمله تضمین‌های قانونی و دادرسی؛ همچنین اطمینان حاصل شود که مراجع قضایی یا انتظامی دارای صلاحیت و، در صورت لزوم، دادستانی بتوانند به‌طور مؤثر رعایت این تدابیر ضمانتی را تضمین نمایند؛

۱۲. همچنین از تمامی دولت‌ها می‌خواهد که تدابیر مؤثری اتخاذ کنند تا استفاده از زور توسط پلیس و سایر ضابطان قضایی، از جمله استفاده از سلاح‌های کمتر کشنده، مطابق با تعهدات بین‌المللی و اصول قانونی بودن، ضرورت، [رعایت] تناسب، پاسخگویی و عدم تبعیض باشد؛ و اینکه استفاده‌کنندگان از زور باید برای هر مورد استفاده از زور پاسخگو باشند؛ با در نظر داشتن اینکه استفاده از زور کشنده تنها به‌عنوان آخرین راه‌حل برای حفاظت در برابر تهدید قریب‌الوقوع علیه جان یا آسیب شدید بدنی مجاز است؛ و در این زمینه قطعنامه ۴۶/۱۵ شورای حقوق بشر مورخ ۲۳ مارس ۲۰۲۱ گوشزد می‌شود؛^{۱۰}

۱۳. یادآور می‌شود قطعنامه ۴۳/۱۷۳ مورخ ۹ دسامبر ۱۹۸۸ درباره مجموعه اصول مربوط به حمایت از تمامی افراد تحت هرگونه بازداشت یا زندان را و در این زمینه تأکید می‌کند که تضمین شود هر فردی که دستگیر یا بازداشت می‌شود، فوراً در حضور یک قاضی یا مقام قضایی مستقل حاضر شود؛ دسترسی به وکیل بدون تأخیر برای او فراهم شود؛ و مراقبت‌های پزشکی فوری و منظم، از جمله در صورت لزوم معاینه پزشکی و روان‌شناختی متناسب با سن، وضعیت جسمانی و جنسیت که کرامت ذاتی فرد را محترم شمارد و حقوق کامل انسانی او را در تمامی مراحل بازداشت حفظ کند، مجاز باشد؛ همچنین تماس منظم با اعضای خانواده، از جمله ملاقات‌های خانوادگی و سازوکارهای نظارت مستقل، تضمین شود. این تدابیر، اقدامات مؤثری برای پیشگیری از شکنجه و سایر رفتارها یا مجازات‌های بی‌رحمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز محسوب می‌شوند؛

۱۴. بر الزام دولت‌ها تأکید می‌کند که باید تضمین کنند تمامی افرادی که دستگیر یا بازداشت می‌شوند، در زمان دستگیری یا بازداشت از دلایل آن مطلع شوند و فوراً از هرگونه اتهام علیه خود آگاه شوند؛ این اطلاع‌رسانی باید در قالب‌های ارتباطی قابل دسترس، از جمله به زبانی که فرد آن را می‌فهمد، انجام شود؛ همچنین اطلاعات و توضیحاتی درباره حقوق آنان ارائه شود و در صورت لزوم، اطلاع‌رسانی و دسترسی کنسولی فراهم شود؛ و از دولت‌ها می‌خواهد اقداماتی برای اطلاع‌رسانی در خصوص بازداشت به یکی از بستگان یا شخص ثالث دیگر اتخاذ نمایند؛

۱۵. از دولت‌ها می‌خواهد که آموزش و اطلاع‌رسانی در خصوص ممنوعیت مطلق شکنجه و سایر رفتارها یا مجازات‌های بی‌رحمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز را در برنامه‌های آموزشی نیروهای پلیس و سایر نیروهایی که مجاز

¹⁰ See Official Records of the General Assembly, Seventy-sixth Session, Supplement No. 53 (A/76/53), chap. V., sect. A.

به استفاده از زور هستند یا ممکن است در نگهداری، بازجویی یا رفتار با هر فردی که تحت هرگونه دستگیری، بازداشت یا زندان قرار دارد، مشارکت داشته باشند، بگنجانند؛ این آموزش ها می تواند شامل آموزش در زمینه استفاده از زور، تمامی روش های علمی مدرن برای انجام تحقیقات در جرایم و اهمیت حیاتی گزارش موارد شکنجه یا سایر رفتارها یا مجازات های بی رحمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز به مقامات مافوق باشد؛

۱۶. تأکید می کند که دولت ها باید به طور نظام مند قواعد، دستورالعمل ها، روش ها و رویه های بازجویی، همچنین ترتیبات مربوط به نگهداری و رفتار با افرادی که تحت هرگونه دستگیری، بازداشت یا زندان در هر قلمرو تحت صلاحیت آنان قرار دارند را مورد بازنگری قرار دهند؛ و بر اهمیت تدوین دستورالعمل های داخلی در خصوص نحوه انجام بازجویی ها، با هدف پیشگیری از هرگونه موارد شکنجه و سایر رفتارها یا مجازات های بی رحمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز، تأکید می کند؛

۱۷. با تمجید، اصول مربوط به بازجویی مؤثر برای تحقیقات و جمع آوری اطلاعات (اصول مندز)^{۱۱} را یادآور میشود، و دولت ها را تشویق می کند که قواعد مزبور را حسب مورد، از طریق اجرای تدابیر ملی، از جمله روش های غیرقهرآمیز بازجویی و تضمین های آیین دادرسی، به کار گیرند؛ بدین طریق اصل برائت را عملیاتی کرده، تضمین نمایند که هیچ فردی در جریان بازجویی در معرض شکنجه یا سایر رفتارها یا مجازات های بی رحمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز قرار نگیرد؛ و همچنین بهبود اجرای مؤثر قانون، تحقیقات کیفری، تعقیب قضایی، محکومیت ها و سایر فرآیندهای جمع آوری اطلاعات را تحقق بخشند؛

۱۸. دولت ها را تشویق می کند که اقدامات مؤثر تقنینی، اداری، قضایی و سایر اقدامات مناسب را برای اجرای «قواعد حداقل استاندارد سازمان ملل متحد در خصوص رفتار با زندانیان» (قواعد نلسون ماندلا)،^{۱۲} «قواعد سازمان ملل متحد در خصوص رفتار با زنان زندانی و تدابیر جایگزین حبس برای زنان بزهکار» (قواعد بانکوک)،^{۱۳} «قواعد حداقل استاندارد سازمان ملل متحد برای اجرای عدالت جوانان» (قواعد پکن)^{۱۴} و «قواعد سازمان ملل متحد برای حمایت از نوجوانان محروم از آزادی» (قواعد هاوانا)^{۱۵} به کار گیرند؛

۱۹. یادآور می شود که بازداشت طولانی مدت در شرایط قطع ارتباط با دنیای بیرون یا بازداشت در مکان های مخفی می تواند زمینه ارتکاب شکنجه و سایر رفتارها یا مجازات های بی رحمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز را فراهم کند و خود به عنوان شکلی از چنین رفتارهایی محسوب شود؛ و از تمامی دولت ها می خواهد که تضمین های مربوط به

¹¹ . The Principles on Effective Interviewing for Investigations and Information-Gathering (the Méndez Principles)

¹² Resolution 70/175, annex.

¹³ Resolution 65/229, annex.

¹⁴ Resolution 40/33, annex.

¹⁵ Resolution 45/113, annex.

آزادی، امنیت و کرامت انسانی را محترم شمارند و اطمینان حاصل کنند که بازداشت طولانی مدت در شرایط قطع ارتباط با دنیای بیرون و مکان‌های مخفی بازداشت و بازجویی از بین بروند؛

۲۰. تأکید می‌شود که در وضعیت بازداشت، کرامت انسانی و حقوق بشر افراد محروم از آزادی باید محترم شمرده شود؛ بر اهمیت توجه به این موضوع در تلاش‌ها برای ارتقای احترام و حمایت از حقوق افراد محروم از آزادی تأکید می‌نماید و از دولت‌ها می‌خواهد اقدامات مؤثری برای رسیدگی و پیشگیری از شرایط بازداشتی که به شکنجه یا سایر رفتارها یا مجازات‌های بی‌رحمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز منجر می‌شود، اتخاذ کنند؛ در این زمینه نگرانی‌ها درباره حبس انفرادی را یادآور می‌شود و دولت‌ها را تشویق می‌کند که اقدامات مؤثری برای مقابله با ازدحام جمعیت زندان‌ها، نرخ بالای زندانی شدن، کمبود یا فقدان جایگزین‌های حبس، و زیرساخت‌های فرسوده، همچنین رویه‌هایی که به دنبال غیرانسانی‌سازی یا تضعیف کرامت افراد به حاشیه رانده شده یا در وضعیت‌های آسیب‌پذیر هستند، اتخاذ نمایند؛

۲۱. یادآور می‌شود که استفاده غیرقانونی یا بیش از حد از زور توسط نیروهای پلیس علیه افرادی که از حق آزادی اجتماعات مسالمت‌آمیز استفاده می‌کنند، می‌تواند به عنوان شکنجه یا سایر رفتارها یا مجازات‌های بی‌رحمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز تلقی شود؛ و دولت‌ها را تشویق می‌کند که «پروتکل معیار برای مأموران اجرای قانون به منظور ارتقا و حمایت از حقوق بشر در زمینه اعتراضات مسالمت‌آمیز»^{۱۶} را مدنظر قرار دهند؛

۲۲. از ایجاد سازوکارهای ملی پیشگیرانه برای جلوگیری از شکنجه و سایر رفتارها یا مجازات‌های بی‌رحمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز استقبال می‌کند؛ دولت‌ها را ترغیب می‌کند که ایجاد، انتصاب، حفظ یا تقویت سازوکارهای مستقل و مؤثر را که دارای کارشناسان با ظرفیت‌ها و دانش حرفه‌ای لازم برای انجام بازدیدهای نظارتی از بازداشتگاه‌ها و سایر مکان‌های تحت صلاحیت و کنترل دولت هستند، مدنظر قرار دهند؛ از جمله با هدف پیشگیری از اعمال شکنجه یا سایر رفتارها یا مجازات‌های بی‌رحمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز؛ و از دولت‌های عضو پروتکل اختیاری کنوانسیون منع شکنجه و سایر رفتارها یا مجازات‌های بی‌رحمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز^{۱۷} می‌خواهد که تعهد خود را برای تعیین یا ایجاد سازوکارهای ملی پیشگیرانه که واقعاً مستقل باشد، متشکل از کارشناسان با ظرفیت‌ها و دانش حرفه‌ای لازم و دارای منابع مناسب، حداکثر یک سال پس از لازم‌الاجرا شدن پروتکل یا پس از تصویب یا الحاق آن، ایفا کنند؛ و همچنین توصیه‌های این سازوکارها را مدنظر قرار دهند، مباحث آزاد و مناظرات عمومی را تشویق کنند و در گفت‌وگوی سازنده با این سازوکارها درباره تدابیر احتمالی اجرایی مشارکت نمایند؛

¹⁶ . The Model Protocol for Law Enforcement Officials to Promote and Protect Human Rights in the Context of Peaceful Protests

¹⁷ United Nations, *Treaty Series*, vol. 2375, No. 24841.

۲۳. از تمامی دولت‌ها می‌خواهد که اقدامات مؤثر تقنینی، اداری، قضایی و سایر اقدامات مناسب را برای پیشگیری و ممنوعیت تولید، تجارت، صادرات، واردات و استفاده از تجهیزات و فناوری‌هایی که هیچ کاربرد عملی جز برای شکنجه یا سایر رفتارها یا مجازات‌های بی‌رحمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز ندارند، اتخاذ کنند؛ و در این زمینه گزارش گروه کارشناسان دولتی طبق قطعنامه ۷۳/۳۰۴ مورخ ۲۸ ژوئن ۲۰۱۹ مورد یادآوری قرار می‌گیرد؛

۲۴. از دولت‌ها می‌خواهد که، به‌عنوان عنصری اساسی در پیشگیری و مقابله با شکنجه و سایر رفتارها یا مجازات‌های بی‌رحمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز، تضمین نمایند هیچ اقتدار یا دستورات رسمی، هیچ‌گونه مجازات، اقدام تلافی‌جویانه، ارباب یا تبعیضی را علیه هیچ فرد، گروه یا تشکیلی، از جمله افراد محروم از آزادی، به دلیل تماس، تلاش برای تماس یا داشتن ارتباط با هر نهاد نظارتی یا پیشگیرانه ملی یا بین‌المللی یا سایر ذی‌نفعان مرتبط فعال در زمینه پیشگیری و مقابله با شکنجه و سایر رفتارها یا مجازات‌های بی‌رحمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز نه خود مرتکب شود، نه اجازه دهد دیگران مرتکب شوند، و نه در برابر آن سکوت کند؛

۲۵. همچنین از دولت‌ها می‌خواهد که مسئولیت‌پذیری در قبال هرگونه اقدام به تحریم، تلافی، ارباب یا سایر اشکال رفتار غیرقانونی و تبعیض‌آمیز علیه هر شخص، گروه یا تشکیلی، از جمله اشخاص محروم از آزادی، به دلیل همکاری، تلاش برای همکاری یا همکاری پیشین با هر نهاد ملی یا بین‌المللی نظارتی یا پیشگیرانه فعال در زمینه پیشگیری و مقابله با شکنجه و سایر رفتارها یا مجازات‌های بی‌رحمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز را تضمین کنند؛ از طریق انجام تحقیقات بی‌طرفانه، فوری، مستقل و جامع در خصوص هرگونه اقدام ادعایی تحریم، تلافی، ارباب یا سایر اشکال رفتار غیرقانونی و تبعیض‌آمیز، مرتکبان را به دست عدالت بسپارند؛ دسترسی قربانیان به جبران خسارت‌های مؤثر را مطابق با تعهدات و الزامات بین‌المللی حقوق بشر فراهم کنند؛ و از تکرار چنین مواردی جلوگیری نمایند.

۲۶. دولت‌های عضو کنوانسیون منع شکنجه را فرا می‌خواند تا به تعهد خود مبنی بر ارجاع افراد مظنون به ارتکاب اعمال شکنجه به تعقیب قضایی یا استرداد، صرف‌نظر از محل ارتکاب چنین اعمالی، اقدام نمایند، مشروط بر آنکه فرد مظنون در هر قلمرو تحت صلاحیت آنان حضور داشته باشد؛ و سایر دولت‌ها را نیز تشویق می‌کند که با توجه به ضرورت مقابله با مصونیت از مجازات، چنین کنند.

۲۷. دولت‌ها را تشویق می‌کند تا ایجاد یا حفظ فرایندهای ملی مناسب برای ثبت و ضبط ادعاها و موارد مربوط به شکنجه و سایر رفتارها یا مجازات‌های بی‌رحمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز، از جمله از طریق سامانه‌های کارآمد و امن گردآوری، پردازش و مدیریت داده‌ها را مورد توجه قرار دهند؛ و اطمینان حاصل کنند که چنین اطلاعاتی در دسترس بوده و محرمانگی آن مطابق با قوانین قابل اجرا مورد حمایت قرار می‌گیرد.

۲۸. تأکید می‌کند که یک مرجع داخلی دارای صلاحیت و مستقل باید تمامی ادعاهای مربوط به شکنجه یا سایر رفتارها یا مجازات‌های بی‌رحمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز را به‌طور فوری، مؤثر و بی‌طرفانه مورد تحقیقات خود قرار دهد، همچنین در هر موردی که دلایل معقولی برای باور به ارتکاب چنین عملی وجود داشته باشد، لازم است کسانی که به تشویق، تحریک، صدور دستور، تحمل، پذیرش، رضایت یا ارتکاب چنین اعمالی مبادرت می‌ورزند، مسئول شناخته شده و به دست عدالت سپرده شوند و به تناسب شدت جرم مجازات شوند؛ از جمله مقام‌های مسئول هر بازداشتگاه یا سایر مکان‌هایی که افراد از آزادی محروم هستند و در آنجا ارتکاب فعل ممنوعه احراز شده است.

۲۹. بدین منظور، اصول مربوط به تحقیقات و مستندسازی مؤثر شکنجه و سایر رفتارها یا مجازات‌های بی‌رحمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز (اصول استانبول)^{۱۸} و مجموعه اصول به روز شده حمایت و ارتقای حقوق بشر از طریق اقدام برای مقابله با مصونیت از مجازات، را به عنوان ابزاری ارزشمند در تلاش‌ها برای پیشگیری و مقابله با شکنجه یادآوری می‌کند؛^{۱۹}

۳۰. در این زمینه با تمجید، رهنمودهای به روز شده در خصوص [نحوه] تحقیقات و مستندسازی مؤثر شکنجه و سایر رفتارها یا مجازات‌های بی‌رحمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز (پروتکل استانبول)^{۲۰} را که از طریق تبیین استانداردهای بین‌المللی برای انجام تحقیقات حقوقی و پزشکی-حقوقی مؤثر در خصوص ادعاهای مربوط به شکنجه یا بدرفتاری، به عنوان ابزاری ارزشمند برای مقابله با بی‌کیفرمانی در موارد شکنجه و بدرفتاری [کارایی دارد]، یادآور می‌شود.

۳۱. تأکید می‌کند که مهم است ضابطان قضایی بتوانند نقش خود را در صیانت از حق [مردم] به مصونیت از شکنجه و سایر رفتارها یا مجازات‌های بی‌رحمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز ایفا کنند و دولت‌ها نیز از کارکرد صحیح نظام عدالت کیفری اطمینان حاصل نمایند؛ به‌ویژه از طریق اتخاذ اقدامات مؤثر برای مقابله با فساد، ایجاد برنامه‌های مناسب معاضدت حقوقی، و فراهم‌سازی [فرایندهای درست] انتخاب، آموزش و پرداخت حقوق کافی به ضابطان قضایی، در حالی که اصول عدم تبعیض به‌طور کامل رعایت شود؛ و همچنین اقداماتی برای بهبود حضور زنان [به نمایندگی از زنان جامعه] و افراد متعلق به اقلیت‌ها در صفوف نیروهای مجری قانون، هرگاه امکان‌پذیر باشد، اتخاذ گردد.

۳۲. دولت‌ها را تشویق می‌کند اطمینان حاصل نمایند اشخاصی که به ارتکاب شکنجه یا سایر رفتارها یا مجازات‌های بی‌رحمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز متهم شده یا تحت بازجویی قرار دارند، هیچ‌گونه دخالتی در نگهداری، بازجویی

¹⁸ Resolution 55/89, annex.

The Principles on the Effective Investigation and Documentation of Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (the Istanbul Principles)

¹⁹ E/CN.4/2005/102/Add.1.

The updated set of principles for the protection and promotion of human rights through action to combat impunity

²⁰ The updated Manual on the Effective Investigation and Documentation of Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (Istanbul Protocol)

یا رفتار با هر فردی که تحت دستگیری، بازداشت، زندان یا سایر اشکال محرومیت از آزادی قرار دارد نداشته باشند، مادامی که چنین اتهاماتی در جریان است؛ و در صورتی که این اشخاص محکوم شوند، پس از صدور حکم محکومیت نیز از هرگونه دخالت در این امور منع شوند.

۳۳. از تمامی دولت‌ها درخواست می‌شود رویکردی معطوف به [حمایت از] قربانی و بازمانده^{۲۱} را در مقابله با شکنجه و سایر رفتارها یا مجازات‌های بی‌رحمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز اتخاذ نمایند و در تدوین سیاست‌ها و سایر فعالیت‌های مرتبط با بازپروری، پیشگیری و مسئولیت در قبال شکنجه، توجه ویژه‌ای به دیدگاه‌ها و نیازهای قربانیان و بازماندگان داشته باشند.

۳۴. همچنین از تمامی دولت‌ها درخواست می‌شود رویکردی متناسب با جنسیت را در مقابله با شکنجه و سایر رفتارها یا مجازات‌های بی‌رحمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز اتخاذ نمایند؛ از جمله با در نظر گرفتن قواعد سازمان ملل متحد در خصوص رفتار با زندانیان زن و تدابیر جایگزین حبس برای زنان بزه‌کار (قواعد بانکوک)، و توجه ویژه‌ای به خشونت‌های جنسی و مبتنی بر جنسیت داشته باشند.

۳۵. از دولت‌ها درخواست می‌کند که اطمینان حاصل نمایند حقوق افراد به حاشیه رانده شده و در وضعیت‌های آسیب‌پذیر، از جمله افراد دارای معلولیت، با در نظر داشتن کنوانسیون حقوق افراد دارای معلولیت،^{۲۲} به طور کامل در [هر تلاش و برنامه مربوط به] پیشگیری و حمایت در برابر شکنجه گنجانده شود؛ و از تلاش‌های گزارشگر ویژه شورای حقوق بشر در زمینه شکنجه و سایر رفتارها یا مجازات‌های بی‌رحمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز در این خصوص استقبال می‌کند.

۳۶. تأکید می‌نماید که نظام‌های حقوقی داخلی باید تضمین کنند قربانیان شکنجه یا سایر رفتارها یا مجازات‌های بی‌رحمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز دسترسی مؤثر به عدالت داشته و جبران خسارت دریافت کنند و همچنین شاکیان و شهود در نتیجه ارائه شکایت یا ادای شهادت، در برابر هرگونه بدرفتاری یا ارعاب مورد حمایت قرار بگیرند.

۳۷. از دولت‌ها درخواست می‌شود برای قربانیان شکنجه یا سایر رفتارها یا مجازات‌های بی‌رحمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز جبران خسارت فراهم آورند؛ این امر باید شامل راهکار و وسیله جبران مؤثر و جبران خسارت کافی، مؤثر و فوری باشد که دربرگیرنده اعاده وضع به حال سابق، پرداخت غرامت عادلانه و کافی، بازپروری، جلب رضایت و تضمین عدم تکرار بوده و نیازهای خاص قربانی به طور کامل مورد توجه قرار گیرد.

۳۸. از دولت‌ها می‌خواهد اطمینان حاصل کنند که خدمات بازپروری مناسب بدون هیچ‌گونه تبعیض و محدودیت زمانی، به‌طور فوری در دسترس تمامی قربانیان و بازماندگان قرار می‌گیرد، تا زمانی که کامل‌ترین سطح بازپروری ممکن حاصل شود؛ این خدمات یا مستقیماً توسط سیستم سلامت عمومی ارائه شود یا از طریق تأمین مالی مراکز

²¹ Victim- and survivor-oriented approach

²² United Nations, *Treaty Series*, vol. 2515, No. 44910.

بازپروری یا توانبخشی خصوصی، از جمله مراکزی که توسط سازمان‌های جامعه مدنی اداره می‌شوند. همچنین از دولت‌ها خواسته می‌شود در نظر داشته باشند که خدمات بازپروری یا توانبخشی برای خانواده‌های نزدیک یا افراد تحت تکفل قربانیان و بازماندگان، و نیز برای اشخاصی که در جریان کمک به قربانیان و بازماندگان در شرایط اضطراری یا در راستای پیشگیری از قربانی شدن آسیب دیده‌اند، فراهم گردد.

۳۹. همچنین از دولت‌ها می‌خواهد که مراکز یا تأسیسات بازپروری یا توانبخشی را ایجاد، حفظ، تسهیل یا حمایت کنند؛ مراکزی که قربانیان و بازماندگان بتوانند در آن‌ها درمان‌های لازم را دریافت کنند و اقدامات مؤثر برای تضمین ایمنی کارکنان و بیماران در آن‌ها اتخاذ شود.

۴۰. از همه دولت‌هایی که هنوز به کنوانسیون منع شکنجه و پروتکل اختیاری آن پیوسته‌اند، مصرانه می‌خواهد که به عنوان یک اولویت به آن بپیوندند و از دولت‌های عضو می‌خواهد که اجرای مؤثر آنها را تضمین نمایند.

۴۱. از تمامی دولت‌های عضو کنوانسیون که تاکنون چنین نکرده‌اند درخواست می‌شود اعلامیه‌های پیش‌بینی شده در مواد ۲۱ و ۲۲ کنوانسیون [منع شکنجه] در خصوص مکاتبات میان دولت‌ها و مکاتبات فردی را ارائه نمایند؛ امکان بازپرس‌گیری حق شرط‌های خود نسبت به ماده ۲۰ را بررسی نمایند؛ پذیرش اصلاحات مواد ۱۷ و ۱۸ را با هدف ارتقای کارآمدی کمیته منع شکنجه در کوتاه‌ترین زمان ممکن به دبیرکل اطلاع دهند؛ و به‌طور دقیق به تعهدات خود ذیل کنوانسیون پایبند باشند، از جمله با توجه به تعداد بالای گزارش‌هایی که به‌موقع ارائه نشده‌اند، تعهد خود به ارائه گزارش‌ها طبق ماده ۱۹ کنوانسیون را اجرا کنند. همچنین از دولت‌های عضو دعوت می‌شود هنگام ارائه گزارش به کمیته، دیدگاه جنسیتی و اطلاعات مربوط به افراد به حاشیه رانده شده و در وضعیت‌های آسیب‌پذیر، از جمله کودکان، نوجوانان و افراد دارای معلولیت را مدنظر قرار دهند.

۴۲. از فعالیت‌ها و گزارش‌های کمیته [منع شکنجه] و کمیته فرعی پیشگیری از شکنجه و سایر رفتارها یا مجازات‌های بی‌رحمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز استقبال می‌کند و توصیه می‌کند که گزارش‌های آنان همچنان شامل اطلاعاتی درباره پیگیری توصیه‌هایشان توسط دولت‌های عضو باشد؛ دولت‌ها را دعوت می‌کند تا گزارش‌های کمیته فرعی را علنی سازند و از کمیته [منع شکنجه] و کمیته فرعی [پیشگیری از شکنجه و سایر رفتارها یا مجازات‌های بی‌رحمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز] در تلاش‌هایشان برای بهبود بیشتر کارآمدی روش‌های فعالیت خود حمایت می‌کند.

۴۳. بر اهمیت توجه کمیته [منع شکنجه] و کمیته فرعی [پیشگیری از شکنجه و سایر رفتارها یا مجازات‌های بی‌رحمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز] به اصل عدم تبعیض، توجه ویژه به حقوق افراد به حاشیه رانده شده یا در موقعیت‌های آسیب‌پذیر، از جمله از طریق رویکردی معطوف به [حمایت از] قربانی و بازمانده و متناسب با جنسیت در مقابله با شکنجه و سایر رفتارها یا مجازات‌های بی‌رحمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز، تأکید می‌کند.

۴۴. از کمیسر عالی حقوق بشر سازمان ملل متحد، مطابق با مأموریت وی که توسط مجمع عمومی در قطعنامه ۴۸/۱۴۱ مورخ ۲۰ دسامبر ۱۹۹۳ مقرر شده است، و سایر نهادهای مرتبط با سازمان ملل متحد، بر اساس مأموریت‌ها و منابع موجودشان، درخواست می‌کند که بنا به تقاضای دولت‌ها، همچنان خدمات مشورتی برای پیشگیری از شکنجه و سایر رفتارها یا مجازات‌های بی‌رحمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز ارائه دهند؛ از جمله برای تهیه گزارش‌های ملی به کمیته، اجرای توصیه‌های کمیته، و ایجاد و اداره سازوکارهای ملی پیشگیرانه، همچنین کمک‌های فنی، از جمله برای توسعه، تولید و توزیع مواد آموزشی برای این منظور؛ و نیز از کمیسر عالی حقوق بشر سازمان ملل متحد درخواست می‌کند که همچنان حمایت لازم را برای توانمندسازی کمیته فرعی در ارائه مشاوره و کمک به دولت‌های عضو پروتکل اختیاری فراهم آورد.

۴۵. بر اهمیت الزام دولت‌ها به پیگیری مؤثر توصیه‌ها و نتایج صادره از سوی نهادها و سازوکارهای معاهده‌ای مربوطه، از جمله کمیته [منع شکنجه]، کمیته فرعی [پیشگیری از شکنجه و سایر رفتارها یا مجازات‌های بی‌رحمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز]، سازوکارهای ملی پیشگیرانه و گزارشگر ویژه تأکید می‌کند و در عین حال به نقش مهم سازوکار بررسی دوره‌ای جهانی (UPR)، نهادهای ملی حقوق بشر و سایر نهادهای ملی یا منطقه‌ای مربوطه در پیشگیری از شکنجه و سایر رفتارها یا مجازات‌های بی‌رحمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز را اذعان دارد.

۴۶. با تمجید، به عملکرد گزارشگر ویژه^{۲۳} [منع شکنجه] عنایت داشته و همچنین توصیه‌ها و اطلاعات مربوط به اقدامات پیگیری دولت‌ها در خصوص توصیه‌ها، بازدیدها و مکاتبات را مورد توجه قرار می‌دهد.

۴۷. از تمامی دولت‌ها درخواست دارد که در انجام وظایف گزارشگر ویژه [منع شکنجه] با وی همکاری و مساعدت نمایند و تمامی اطلاعات لازم مورد درخواست وی را ارائه دهند و به سرعت و به طور کامل به درخواست‌های فوری او پاسخ داده و آن‌ها را پیگیری نمایند. درخواست‌های وی برای بازدید از کشورهايشان را با جدیت مورد توجه قرار داده و در جهت پاسخ مثبت به آن‌ها گام بردارند و همچنین در خصوص بازدیدهای درخواستی از کشورهايشان و پیگیری توصیه‌های وی وارد گفت‌وگوی سازنده با او شوند.

۴۸. بر ضرورت تبادل منظم و مداوم دیدگاه‌ها میان کمیته [منع شکنجه]، کمیته فرعی [پیشگیری از شکنجه و سایر رفتارها یا مجازات‌های بی‌رحمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز]، گزارشگر ویژه [منع شکنجه] و سایر سازوکارها و نهادهای مرتبط با سازمان ملل متحد تأکید می‌کند و همچنین بر پیگیری همکاری با برنامه‌های مربوط سازمان ملل متحد، به ویژه برنامه پیشگیری از جرم و عدالت کیفری سازمان ملل، و با سازمان‌ها و سازوکارهای منطقه‌ای حسب مورد، و [هم چنین] با سازمان‌های جامعه مدنی از جمله سازمان‌های غیردولتی، با هدف ارتقای بیشتر اثرگذاری و همکاری در موضوعات مربوط به پیشگیری و ریشه‌کنی شکنجه از طریق بهبود هماهنگی، تأکید دارد.

²³ See, inter alia, A/HRC/52/30, A/78/324, A/HRC/55/52, A/79/181, A/HRC/58/55 and A/80/137.

۴۹. از دبیرکل [سازمان ملل] درخواست می‌شود که در چارچوب کلی بودجه سازمان ملل متحد، نیروی انسانی و تسهیلات کافی برای نهادها و سازوکارهای مرتبط با پیشگیری و مقابله با شکنجه و حمایت از قربانیان شکنجه یا سایر رفتارها و مجازات‌های بی‌رحمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز - از جمله به‌ویژه کمیته [منع شکنجه]، کمیته فرعی [پیشگیری از شکنجه و سایر رفتارها یا مجازات‌های بی‌رحمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز] و گزارشگر ویژه [منع شکنجه] - فراهم نماید؛ به نحوی که با حمایت قاطع ابراز شده از سوی دولت‌های عضو در زمینه پیشگیری و مقابله با شکنجه و حمایت از قربانیان آن متناسب باشد، تا این نهادها بتوانند مأموریت‌های خود را به‌طور جامع، پایدار و مؤثر انجام دهند و ماهیت خاص مأموریت‌های آنان به‌طور کامل مد نظر قرار گیرد.

۵۰. نیاز جهانی به کمک بین‌المللی برای قربانیان شکنجه را به رسمیت می‌شناسد، بر اهمیت فعالیت هیئت مدیره صندوق داوطلبانه سازمان ملل متحد برای قربانیان شکنجه تأکید می‌کند، از کلیه دولت‌ها و سازمان‌ها درخواست می‌کند که سالانه به این صندوق کمک نمایند، ترجیحاً با افزایش قابل توجه سطح کمک‌ها؛ و همچنین همکاری و مشارکت در صندوق ویژه تأسیس شده بر اساس پروتکل اختیاری را برای حمایت از اجرای توصیه‌های کمیته فرعی و برنامه‌های آموزشی توسط سازوکارهای ملی پیشگیرانه تشویق می‌کند.

۵۱. از دبیرکل [سازمان ملل] درخواست می‌کند که همچنان درخواست‌های مجمع عمومی برای کمک به صندوق‌ها را به همه‌ی دولت‌ها منتقل نماید، صندوق‌ها را سالانه در میان برنامه‌هایی که در کنفرانس تعهدات مالی سازمان ملل متحد برای فعالیت‌های توسعه‌ای مورد تعهد قرار می‌گیرند، درج نماید و گزارشی در خصوص عملکردهای صندوق‌ها به شورای حقوق بشر ارائه نماید؛ همچنین رئیس هیئت مدیره صندوق داوطلبانه سازمان ملل متحد برای قربانیان شکنجه تشویق می‌شود که به‌طور مستمر آگاهی دولت‌ها و ذی‌نفعان مرتبط را نسبت به روندها و تحولات کلی در فعالیت‌های صندوق افزایش دهد.

۵۲. از فعالیت [پویش] ابتکار کنوانسیون منع شکنجه^{۲۴} و تمدید مأموریت آن تا سال ۲۰۳۰، با هدف دستیابی به الحاق جهانشمول [به کنوانسیون] و بهبود اجرای کنوانسیون تا سال ۲۰۲۴، و همچنین ابتکارات منطقه‌ای مرتبط در زمینه پیشگیری و ریشه‌کنی شکنجه استقبال می‌کند؛

۵۳. از کلیه دولت‌ها، دفتر کمیسر عالی حقوق بشر سازمان ملل متحد و سایر نهادها و آژانس‌های سازمان ملل، همچنین سازمان‌های بین‌دولتی و جامعه مدنی ذی‌ربط، از جمله سازمان‌های غیردولتی، درخواست می‌نماید که تاریخ ۲۶ ژوئن، روز بین‌المللی سازمان ملل متحد در حمایت از قربانیان شکنجه را گرامی بدارند.

²⁴ The Convention against Torture Initiative

شایان ذکر است، ابتکار یاد شده با محوریت دولتهای باهاماس، شیلی، دانمارک، فیجی، غنا، اندونزی و مراکش پیگیری میشود. سامانه اینترنتی آن <https://cti.international/> جزئیات بیشتری از فعالیت‌های این پویش را در دسترس عموم قرار داده است:

۵۴. تصمیم می‌گیرد در اجلاس‌های هشتاد و یکم، هشتاد و دوم و هشتاد و سوم [سالانه] خود، گزارش‌های ارائه شده از سوی دبیرکل [سازمان ملل]، از جمله گزارش کمیته [منع شکنجه]، گزارش کمیته فرعی [پیشگیری از شکنجه و سایر رفتارها یا مجازات‌های بی‌رحمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز] و گزارش گزارشگر ویژه [منع شکنجه] را بررسی کند؛

۵۵. همچنین تصمیم می‌گیرد که در هشتاد و سومین اجلاس خود، بررسی کاملی در مورد این موضوع را به انجام رساند.

